

ACC. N:R. M. 10889 : 1-94.

Landskap: Skåne Upptecknat av: olika personer;
 Härad: Diverse Adress: se de olika namn!
 Socken: " Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1947 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—Helmtak.s. 1-94. Lu F 62.Tein

<u>Färs härad</u>	<u>s. 1-12.</u>
<u>Gärds "</u>	<u>s. 13-16.</u>
<u>Harjagers "</u>	<u>s. 17-20.</u>
<u>Härrestads "</u>	<u>s. 21-24.</u>
<u>Ingelstads "</u>	<u>s. 25-47</u>
<u>Järrestads "</u>	<u>s. 48-51.</u>
<u>Luggude "</u>	<u>s. 52-66.</u>
<u>N. Åbo "</u>	<u>s. 67-94.</u>

42.

108/124 d

Acc. nr M10889: /.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Skåne*Härad: *Färs* *Muc*Socken: *Ilstorp*Uppteckningsår: *1947**Spånar*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Anders Karlsson*Adress: *Ilstorp*Födelseår och födelseort: *1861 i Ilstorp*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Ja halmtak.
2. Taken äro bindetak, bundna med vidjor av ungbjörk eller röd pil.
3. Tak av lös halm duger ej.
4. Det var endast bindetak för 10-50 år sedan.
5. Ja.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6, Man använder även fjärat tag eller bindgarn som bands med hjälp av en tränalet.

7, Vid bindningen stacks vidjorna in under läktet, varefter armen fördes in ovanför det samma och drog ut vidjorna som häftades, för att spännas hårdare senare.

8a, Spännare, oraka med refflor, knivar och en s. k. tvärsteg.

8b, Tidigare band man för hand utan redskap.

9, Spännare och oraka vore av trä. Se vidare i medföljande teckning.

10, Spännare fördes in under läktet, så lade man knäet på spännaren och tryckte på kappen.

Med orakan klappades halmen upp så att den låg jämnt. Den användes även till att hålla på halmen när man skar ner. Knivarna användes till att skära ner läktet. Tvärstegen stod man på vid täckningen. Den fästes med tvärrep i ryggåsen.

M.10889:2.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

6. Man använder även färat lag eller bindgarn som bands med hjälp av en trävärl.

7. Vid bindningen stacks vidjorna in under läddet och sedan lades in mantor det-

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folkvettforskning vid Lunds universitet

M. 10889:2a.

Spännare 35 tum.

Kaka 35 tum.

Knivvar 7 tum i bladet.

10. Vartill och hur användas de olika redskapen?

man på vid klockningen. Den fästes med två rep i ryggåsen.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?
12. Hur beredes
 - a. långhalmen?
 - b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?
13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
c. Hur behandlas takskägget?
d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?
14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?
15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

M.10889:3.

- 11/ Knäputor och träskor.
- 12/ Rågen "rivras" eller repas på en långhalms-tröska, sedan bindes den i härvar.
- b/ Vassen skördas på efterhösten, sättes upp i runda steklar och förvaras ute.
- 13a/ Ja, man täcker även utanpå det gamla taket, s. k. "syr på". Då användes en lång nål samt stälthåd. b/ Ja.
- c/ Takskägget läggs 4 tum nedom understa läktet. Det skäres under vinkel, ej över.
- d/ För cirka 10 år sedan lades halm- och vasstak även på nya hus.
- 14a/ Man lägger halm på ryggisen. Utanpå läggs "ryggsträ" som består av två halm-2 alnar långa, som korsades i övre änden där man sticker en pinne igenom. På senare tid har de förstats med en kätting.
- b/ Halmen böjes över en sticka som förs mellan källs och läktet under det andra taket.

M.10889:4.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.
17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?
18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?
19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?
20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?
21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

15/ 1 fäckare och 2 hantlangare. Stry man
på behövs en innanför som sticker nälens
tillbaka.

16/ Jag har ^{ett} det vid Kulturen Östary, där
min broder har fäckt.

17/ Taket lades på läkt. Tak på ravel har
jag endast varit med om att riva ned.

18/ Ja.

Stalmtak kan ligga länge, om de läggs rätt.
Jag har fäckt på en gård här i Hutorp år 1883.
Det taket ligger kvar ännu. 64 år!

19/ Ja.

20/ Från 1879 till 1932 på Lövdeborgs
gods.

21. Småbrukare.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

44. 45, 108/127a

Acc. n:r M. 10889:5.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Skåne

Härad:

Färs Alm

Socken:

Lövestad

Uppteckningsår: 1947

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Per Svensson

Adress:

n: 13 Lövestad

Födelseår och födelseort:

1887 Lövestad

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Ja
2. Får med vidjor, nu huvudsakligen snöre.
3. Nej
4. På 10. 20. talet var de högsäsong, 30. talet minska de, på 40 talet är de cirka 10-20 stig om året. De buar mest på brand-bolagen premierna är så höga.
5. Ja. Bli här hårdmaterial tillräckligt försvinner halmtaker innan långt

M. 10889:6.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

6. Isolerade

7. Man breder ut halmen över läkhet till lagom tjocklek, lägger häppen över, binder sen med linné små om läkhet o känn. fast ska de vara

M. 1089:6a.

Har hört berättas mycket, med egna ögon sett hur de har utvecklats från segan till skördetjänsten. I min barndom brukas den mesta säden med (plejel) de var endast på 2-4 hästas bruk som man använde hästverk. I min ^{barndom} varbra jag många mil efter ett par hästas försända vandring. En efter dag, runt runt runt, när de var kväll hände man sig inte som en kung, man fick hela 12 skilling i dagen, det var all köttstekt borta. Vid 12 års ålder kom jag till min mörter i tjänst, där måste jag börja använda slag där var ja i 7 år förska ^{och} värje är med slaga. På den tiden var de inte 14 dagarsdränga

man så de blir slät, med spannarer rammade
man ihop de, så skakarna kan promenera där
förelser att släppa ut ströna

jordbruk högs med liss.
 den som inte förmådd
 i idrott,
 tion
 isat förmåga
 ra varje muskel för att
 i kroppens alla led
 mytlig stämning
 maktar

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
 b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M. 10889:6.

6. Isolerade

7. Man breder ut halmen över läkhet till lagom tjocklek, läggs häppen över, binder sen med fjärad snöre om läkhet o häppen, fast ska de vara

8. Nål, braga, spännare, knivar, skut.
 b. Inte mig vetuligt

9. Material till utan knivarna

längd 40 cm, bred 10, längd 60 centimeter
 nål, braga, spännare, knivar, skut.

användes att laga söndiga
 sak. skut.

10. Med nåler sticker man snöret genom halmen om läkhet o häppen, med bragan klappas man så de blir släta, med spännare klämmas man ihop de, så skoterna kan promenera där förut och framman ut ströna

M. 1889:6 b.

All säd från 1-100 hektars jordbruk högs med lie,
rännas i band för hand. Vi den som inte förmådde
följa med. De var då tidens idrott.

Taga pokaler för god prestation

Men väl ringaktning för begränsad förmåga

Vad arbetsfakt, men för spänna varje muskel för att
hinna med. de gav leing åt kroppens alla led.

Vilken arbetsglädje! Men gunglig stämning
när vi åt tillmida o maktar!

Da gamla gå tid

M. 10889:7.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?
12. Hur beredes
 - a. långhalmen?
 - b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?
13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?
 - b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
 - c. Hur behandlas takskägget?
 - d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?
14. a. Hur ryggas taket?
 - b. Hur lagas ett söndrigt tak?
15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

- 11 Vantar kan icke användas, men väl knäputor
- 12 Kan både slagtröskas o reparas, men de äre ett rätt långt kapitel som ja inte kan ge något in på här. b. Vassen hugges med lie, när den blommar, bindes i kärrar, o kavas till fortning
- 13 I enstaka fall utanpå de gamla
b ja
c Man drar ett snöre ifrån den ena ändan till andra, bärjar sen vid den ena ändan skär efter snöret. så blir de rätt, klappas med skuffel sen blir de slätt. d. Nej
- 14 Man bärjar vid en ända o lägger på småhalmen spetsigt i topp, hänger sen ryggprä över som fäste
- 15 2, täckaren på taket, skriker när de behövs till hanblangaren, häppa ridjar halmen.

M.10889:8.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindskejderna till fäste för takkäpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

16 Har sett många borrhål i vindskejderna, dom va i regel oppruttna fick ersättas med nya, då spika man rikt över att hålla käpparna
17 På läkt

18 Ja

19 Med nöje, skall ja göra efter bästa förmåga

20 I Lovestad med omnejd, från 1915 till dags datum

21 Småbrukare

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

43.

108/126 d

Acc. n:r M.10889:9.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Skåne*Härad: *Färs län*Socken: *Kanstad*Uppteckningsår: *1947*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Otto Andersson*Adress: *32 Kanstad Tjerneröd*Födelseår och födelseort: *1899 i Festerup*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

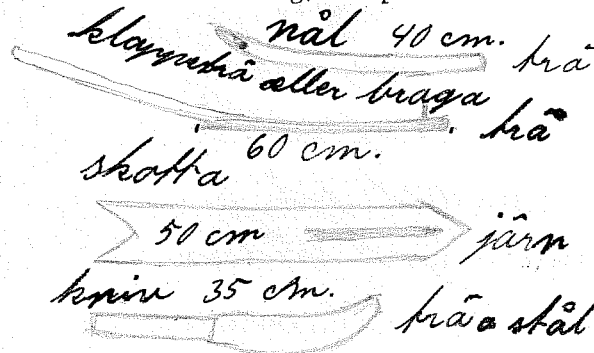
Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- 1) ja de finns båda dera.
- 2) de äro bindetak, antingen bundna med käppar och snöre, eller också sydda på med järntråd.
- 3) Lös halm har jag inte lagt på ej heller rivit ner något sådant
- 4) a. 10 procent b. 20 procent c. 50 procent d. 90 procent.
- 5) ja käppar användas, men inte alltid

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna, en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6) använder käppar har man enstaka band, annars syr man på
 7) man lägger först ut hatmen, sen lägger man käppen på, och binder ett och annat band om, sen klappnar upp hatmen så att det blir någorlunda slät, sen lägger man fler band om och knyter som det skall vara.
 8) man använder nål, kniv och klappeträ och desutom en s.k. skotta. b. tidigare användes även spännare.
 9) nålen användes att få snören igenom hatmen. Klappeträd användes att klappa upp hatmen med. Skottan användes att vira tråd på när man syr ut på det gamla lakket. Kniven användes att skära och puttra lakket

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

1) Nej

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

2) långhalmen reyras eller slagtröskas.
b. vass har jag aldrig varit med skördad, men jag tror att den skall lagras när vattnet är tillfruset,

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

13) man river av det ~~gamla~~ gamla taket och lägger nytt, eller älskär syr man utarpå det gamla b. ja.
c. man drar en snod längs med takskägget därefter skär man efter den. d. nej inte numera.

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

man lägger upp bäs halms på takisen därefter hänger man ryggtrå gränste över de. man sticker i ristka efter ristka tills trälet är tätat.

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

15) två stycken, en som täcker, och en som kan blangar.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkäpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

16) jag har sett gamla vindske-
där har varit borrar hål i men jag har
aldrig gjort det själv. någon gång
på 1800 talet.

17) taket lägges på läkt

18) ja dom användes på alla hus

19) ja om det är som jag kan
besvara

20) sen 1923 har jag varit täckare i
Tanstad, Tolånga, Rödlinge, Ramasåsa
Baldringe, Lk. Tamas, Tryde m. fl.
ja jag är småbrukare

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

57.

111/129 d

Acc. nr M. 10889:13.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår: 1947

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adress:

Födelseår och födelseort: 1887 Herråds socken

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande? 10
 - b. för 10 år sedan? 20
 - c. för 20 år sedan? 40
 - d. för 50 år sedan? 30
5. Användas (användes) takkäppar?

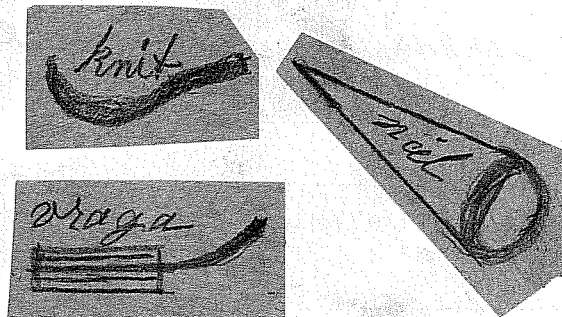
Svar:

halm vass fins inte nu men
lock rör som är bättre än vass
ja förs med vie viggar numera järntråd

nej

Ja

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M.10889:14.

nej Träden är cirka 50 cm. lång
man sticker ner träden uppför
och ner under läktet och över
källan som ligger längs åt havan
vraga näl och knif

nej
vragan består av en träbit
cirka femtio cm. lång och 10 cm. bred
med den ena sidan refflad samt
med ett skaft
nålen är också en träbit med
en jättespets.

Vragan användes till att slå upp
läket med och göra det jämnt
nålen sticker man med före vigern
kniven skär man läket med
sen det är upplagt

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket? *ja*

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt? *ja*

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus? *nej*

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?
*man sticher halmen
in under källaren*

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

*två st. en täckare
och en som passer
upp honom*

M. 10889:15.

*inte gärna vantar men
dock knäputor fotbeklädningen
ingen betydelsen*

*numera göres långhalmen färdig
på så kallad långhalmsverk
som består av två cylindrar
med en 10 cm. långa järnpigg
två man håller halmen så mycket
di kan gripa om först toppen och
sen roten på är der en som binder
karven. Takskägget lägges der dubbelt
så mycket i som i den andra
håven med lite brytning uppat
sen skäres det rätt efter snorban
Taket ryggas med gammal halms
sen lägges värtråna byggtråna
två i hop som fästas med träppor
igenom hålen tre par på varje kipp*

M.10889:16.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindskedarna till fäste för takkämparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

lite ~~av~~ varje handa

numera förekommer inte
hål i vindskederna men har dock
förekommit men det är många
år sen
Taket läggs på läkta med
cirka 30 cm. mellanrum
nej numera användes inte
tak på något nybyggt hus

Ja jag är villig att lämna upplysningar
på de frågor som jag känner
till, någon balmtäckare
direkt är inte jag men på jag har
antalat det är sant

Stig Henrikson den 17/12 1972
Sif Elsson

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

58.

112/119 bd - 120 ac

Acc. n:r M.10889:17.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad: *Karjagers Mun*Socken: *Stora Harrie*Uppteckningsår: *1947*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Carl Jönsson*Adress: *Stora Harrie nr 1*Födelseår och födelseort: *1879 Lilla Harrie*

x

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

*Nej**Galvaniserad tråd**Nej**10. procent**ja*

M.10889:18.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

ja

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

~~HA~~

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

skotta

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

tråvigra

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på *ortens dialekt*.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

binda om lägten

M 10889:19.

11. Använder Ni vid täckningen
vantar, knäputor eller särskild
fotbeklädnad?

knäputor

12. Hur beredes
a. långhalmen?

slagtröskor

- b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

Ja

- b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

Ja

- c. Hur behandlas takskägget?

man skär det tvärf

- d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

Nej

14. a. Hur ryggas taket?

med lös halv

- b. Hur lagas ett söndrigt tak?

man stoppar upp med en sticka

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

grovarbete

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-
darna till fäste för takkäggar?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.

Nej

17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raft)?

lägt

18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen?

ja

19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?

Nej

20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?

* Lilla Hamns å många andra platser

21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Nej

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

20. 105/127d

Acc. n:r M 0889:21.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Uppgifterna lämnade av

Landskap: Skåne

Namn: Ernst Erik Wistor

Härad: Ingelstad - Herrestad Allm

Adress: Nybro 12 Höpingsbro

Socken: St. Höpings

Födelseår och födelseort: 1872 Ystad

Uppteckningsår: 1947 ^{2.8} *tjårband!*

vraga

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1 Enstaka halmtak möjligen 0,5 %

2 Taket är påbundit medelst vidjor (vagra)

3 Nej

a. Cirka 0,5 %

b. " 0,8 "

c. " 2 "

d. " 65 " 5 Takkäppar, (Ortsbenämning, *täckvännar*) av Hassel.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M. 10889:22.

6 I vissa fall fjärband annars vigra.

7 Hänvisning till teckningen.

8a 2 st Täcksvargar (1 rak för plan yta samt 1 böjd för krokar) 1 st stud, en nål samt knivar.

b Nej

9 Teckningen m?

10 Täcksvargan användes dels till att klappa opp länghalmen lav för lav dels vid nedskärningen samt som rävisa att få bort allt som skurits loss.

Studen användes endast vid lagning av gamla tak.

Nålen användes vid bindning med fjärband.

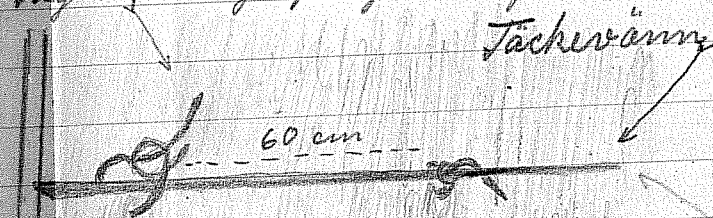
(Täcksvraga) sedd från sidan o underifrån
av trä

Den raka modellen Hantag →
← krok all hänga i

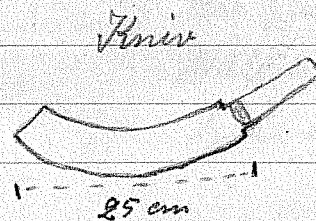
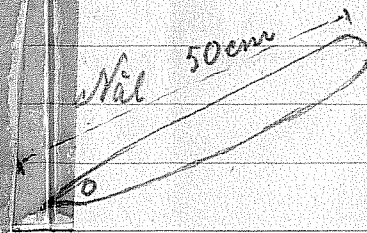
M. 10889: 22a

Fråga nr 7

Vigern omlagd färdig att draga åt.

Vigern åtdragen

M. 10889: 22.

fjärband annars vigra.

teckningen.

gor (1 rak för plan yta samt
skar) 1 st stad, en nål samt

M. 10889: 22b.

användes dels till att
långhalmen lav för lav
skärningen samt som
port allt som skurits

ndes ändast vid lagning

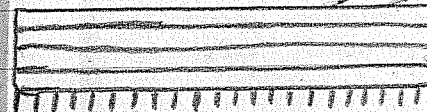
ndes vid bindning med

(Täckvraga) sedd från sidan o underifrån
av trä

Den raka modellen Hantag →

← krok att hänga i

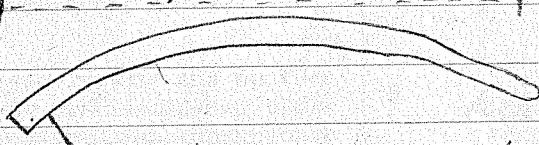
80 cm

← reffler

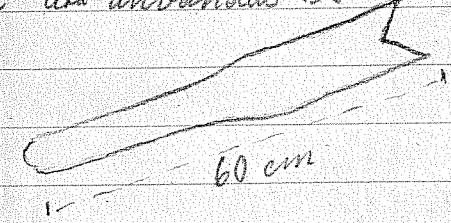
← järntappar

70 cm

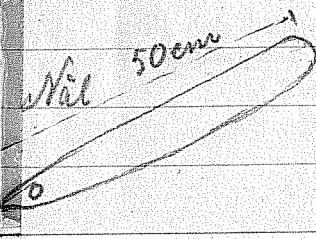

Den svängda Täckvragan för krokar
reffler på undersidan men inga järntappar

Skud att användas vi lagning av gamla.

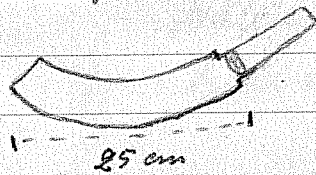
60 cm

Nål

50 cm

Kniv

25 cm

M. 10889: 22b.